

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 21. do 30. septembra 2014

OBVESTILO

V severovzhodni Sloveniji so premokra tla tudi v zadnji dekadi septembra ovirala pobiranje pridelkov in pripravo njivskih površin za jesensko setev ozimin. Tekma s časom za setvene roke je ponekod povzročila spravilo pridelkov s premokrih tal zaradi česar bo prizadeta struktura tal. Tla so bila prvem delu dekade preobilno namočena tudi v Primorju od koder oljkarji poročajo o veliki škodi, ki jo je na plodovih povzročila oljčna muha. Potrebno bo predčasno obiranje in takojšna predelava.

METEOROLOŠKE RAZMERE

September se je zaključil z nekaj toplimi in suhimi jesenskimi dnevi, ki smo jih že predolgo čakali. Najzanimivejša v zadnji septembrski dekadi je bila razporeditev padavin. V skoraj vsej Sloveniji je padlo do 50 mm dežja, le na skrajnem severozahodu manj kot 25 mm, na Obali pa ga je v le treh dneh ob začetku dekade padlo več kot 100 mm. Dolgoletno povprečje padavin je bilo za polovico preseženo v Prekmurju, na vzhodnem Štajerskem, v delu Notranjske in Dolenjske, odstopanje se je povečevalo proti Obali, kjer je povprečne vrednosti preseglo za vsaj enkrat.

Najvišje dnevne temperature zraka so ob koncu meseca ponekod presegle tudi 25 °C, najvišje so bile zabeležene v osrednji Sloveniji in Prekmurju, več kot 27 °C. Sicer pa je bila povprečna dekadna temperatura zraka na jugozahodu, v Prekmurju in na Štajerskem nižja od dolgoletnega povprečja, do 1 °C, drugod pa za stopinjo višja, v visokogorju je bilo odstopanje še nekoliko višje.

Rahlo podpovprečno je bilo trajanje sončnega obsevanja na severovzhodu, delež se je povečeval proti zahodu. V osrednjem in zahodnem delu Slovenije je bilo sonca vsaj za petino več kot običajno.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

Najnižje dnevne vrednosti izhlapevanja iz tal in rastlin so se gibale okrog 1 mm, na Obali 1,7 mm, najvišje pa od 2 do 3 mm, višje le na Primorskem, v osrednji Sloveniji in ponekod na Štajerskem. V povprečju je v tej dekadi izhlapelo okrog 20 mm, na Obali 26 mm.

STANJE RASTLIN

Razmere s pretirano namočenostjo tal so se v zadnji dekadi septembra v večjem delu Slovenije toliko uredile, da se je lahko nadaljevalo siliranje koruze in trave za krmo, potekalo je tudi preoravanje površin za jesensko setev ozimin. Nadaljevalo se je obiranje jabolk, v vinorodnih območjih pa trgategv poznejših sort grozdja.

V severovzhodni Sloveniji so tla ostajala premokra, zato so na lahkih tleh s pravilom buč lahko nadaljevali šele ob koncu dekade. Buče so morali skoraj povsod pospraviti ročno, pridelek pa je v severovzhodni Sloveniji utrpel velike izgube. Kmetijska svetovalna služba ocenjuje, da je zgnilo od polovice do tri četrtine pridelka. Poplave so močno prizadele tudi oljno ogrščico, saj je velik del posevkov pod presežno vodo propadel. Pridelovalci posevke sicer dosejajo, kjer je to mogoče, vendar je uspešnost te setve vprašljiva, saj je optimalen rok za setev zamujen za vsaj mesec dni. Možna je še setev krmnih dosevkov, čeprav so optimalni roki tudi za te že zamujeni. Silažno koruzo so po sili razmer pospravljali s premokrih tal, neizogibni posledici pa sta uničeni struktura in zbitost tal.

Polno je dozorela koruza za zrnje, na lahkih tleh se je začelo spravilo. Pretežni del težjih tal pa je še vedno preveč namočen za oranje in pripravo površin za setev, zlasti na območju, kjer prevladujejo ravninski psevdogleji in na območjih, kjer odcednost tal ovira še vedno previsoka podtalna voda. Za setev ozimne pšenice roki setve še ostajajo v normalnih mejah, močno zamujeni roki pa so za setev ječmena, rži in tritikala.

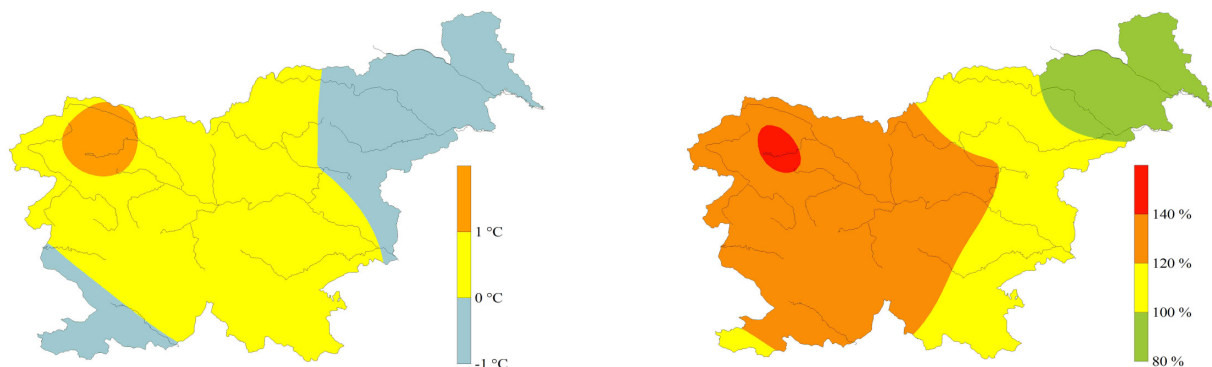
Tudi na drugem koncu Slovenije, na Goriškem in na obalnem območju so bila tla prvo polovico dekade še preobilno založena z vodo, a ker je na teh območjih setev običajno kasnejša, normalni roki večinoma ne bodo zamujeni. Oljkarji poročajo o množičnem pojavu oljčne muhe, ki mu je botrovala premila pretekla zima ter deževno in prehladno poletje. Poškodovane plodove že predčasno pobirajo in predelujejo.

VODNA BILANCA

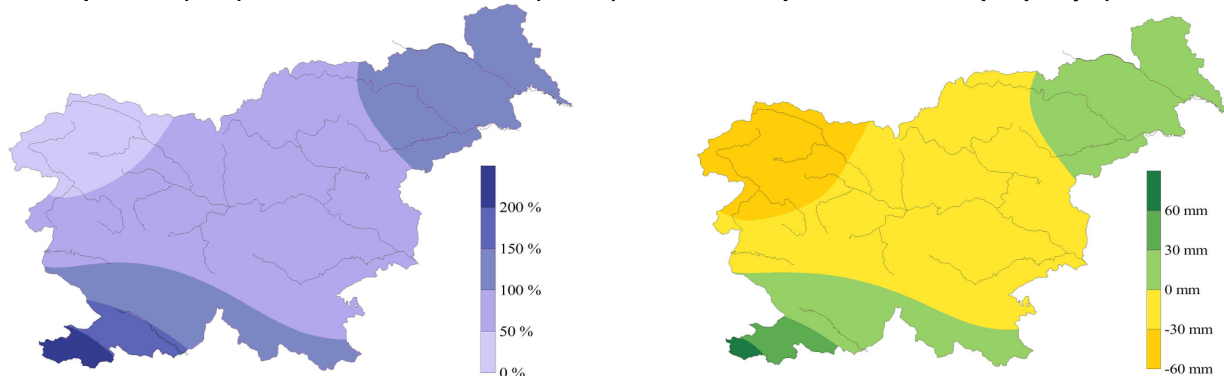
Dekadna vodna bilanca je bila le na skrajnem severozahodu rahlo negativna, sicer pa je bila po večini države do 20 mm, proti jugozahodu pa se je povečevala. Na Obali so vrednosti dosegle celo 90 mm, kar je več kot 60 mm več od običajnih vrednosti. Vegetacijsko sezono smo zaključili s pozitivno vodno bilanco povsod po državi. Na Obali je bila vodna bilanca od aprila do septembra okrog 130 mm, v Vipavski dolini 240 mm, okrog 200 mm na vzhodnem Štajerskem, v osrednji Sloveniji 250 mm, drugod več kot 300 mm, na Gorenjskem in Dolenjskem več kot 360 mm.

Odklon temperature zraka (levo) in delež ur sončnega obsevanja (desno) v 3. dekadi septembra 2014 od povprečja (1971–2000)

Delež padavin (levo) in odklon vodne bilance (desno) v 3. dekadi septembra 2014 od povprečja (1971–2000)

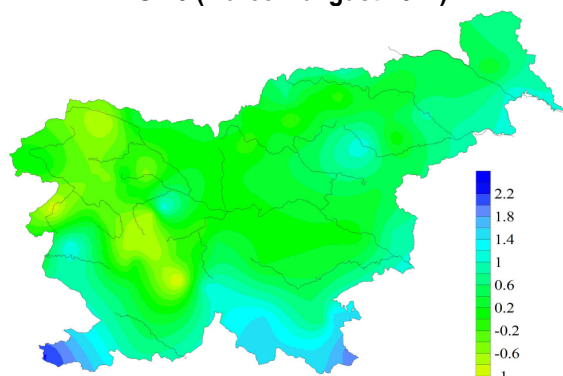

SPI (standardiziran padavinski indeks) predstavlja mero, kaj določena količina padavin skozi izbrano časovno obdobje pomeni glede na normalno oz. pričakovano količino padavin za to obdobje.

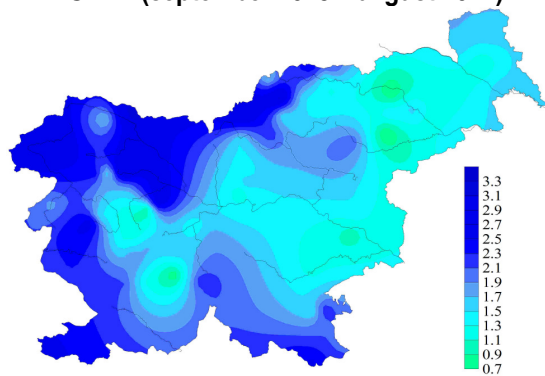
Na račun suhega marca in junija karta 6 mesečnega SPI kaže normalno situacijo skoraj v vsej državi, na vzhodu kaže bolj proti mokremu stanju, na severozahodu pa se nagiba celo proti suhem stanju, vendar še vedno znotraj običajnih let. Bolj mokro kot običajno je bilo na jugu, najbolj na Obali.

SPI v obdobju 12 mesecev pa skoraj povsod kaže vsaj zmerno mokro situacijo, na južnem in zahodnem robu ter v sredogorju in visokogorju celo ekstremno mokre razmere.

SPI6 (marec – avgust 2014)

SPI12 (september 2013 – avgust 2014)

SPI	opis	barvna skala	verjetnost pojava
2,0 in več	Ekstremno mokro	Temno Modra	2,3 %
1,5 do 1,99	Zelo mokro	Svetlo Modra	4,4 %
1,0 do 1,49	Zmerno mokro	Sivo Modra	9,2 %
-0,99 do 0,99	Normalno	Zelena	68,2 %
-1,49 do -1,0	Zmerno suho	Rumena	9,2 %
-1,99 do -1,5	Zelo suho	Oranžna	4,4 %
-2,0 in manj	Ekstremno suho	Rdeča	2,3 %